

הנצחון על האבסורד

מאת שמאי גורן

זכרונות עברה, אינה בריחה מן המציאות של ההווה, וזהו חלק מהותי והיחיד הקיומית בדיוק כמו תנועת תיה השגרתיות. על כן העבר וההווה העכשווי מעידים על עצמם הקיום אמנם יש רגעים של כניעה: "ואם בגלל איזו סיבה סמויה אי אפשר להתאמץ עוד, אראו, עצמי את עיניך ותמתיני ליום אשר תחיד לבוא" (17). אולם בדרך כלל משמש ה"הווה גורם מדרבן להמשך בחיים, כי רק ההווה הקיים מבא לתודעת האדם את העובדה שהעבר ההרואי והעתידי לוטים בערפל של קיומיות מקוטעת. ובצורה חריפה הולנעת ללב מבטא זאת בקט בשימו כפי וויני את המשפט הפשוט של "כן במלוחלו, והמינוט, הודול הזהה ה"הווה שבו: "ואם יום אחד תכסה האדמה את שדי, כי אז יהיה שלא ראיתי מעולם את שדי" (ע' 36). וויני לומדת ליהנות מכל רגע שב"הווה: "אני אומרת שפעם חשתי, שאון שום הבדל בין שבר אחד של שניה וזה שבא אחריו" (ע' 57). ככל שהמוות קרב שמוח וויני עם השמש הזורחת בבוקר, ועם קולו של הפעמון, ועם ליבת הנגינה, המשמיעת שיר אהבה נשכח. בקט מנסה לתעמד בדילמה כפי וויני את הרעיון של בריחה מפני הזמן הכרונוולוגי ריאלי וקשיו אל זרועות השיגעון: "אילו היתה הדעת מסתלקת" אומרת וויני, אולם חזרת בה ממחשבה זו, שאז הרי לא תדע את קיומה. והלא הקיום מתוך הכרה מלאה, ההכרה באבסורד שבחיים, היא שיוצרת את הרצון להמשך ולהתקיים, והופכת את וויני לדמות טראגית. בכך משו"ה בקט לדיעוטי של אלבר קאמי" וויני, בדומה לסניפוס, הגה גיבורת האבסורד בשל השוקותיה ובעלת חיים. סניפוס מעגן את קאמי בשעת שיבתו מן ההל לאחר שהאבן אותה גילגל, שבה ומידרדרת למטה, אל השאוף, והוא שב אל יסורן שאין להם קץ. אולם ברגעים אלו הוא אדון לגורלו, כי הוא מודע בגוף רלו, ובכך הוא אף טראגי. האדם בן ימינו, המסומל בוויני גיבורתו של בקט, עושה כל ימיו אותן מלאכות, אך אינו טראגי, אלא ברגעים בהם הוא מגיע אל תודעתו. ההכרה ב"סורוס" היא גם שמביאה לנצחון האדם על גורלו. מתוך יסוריה של וויני במלחמתה עם הזמן, על ידי צנחון שיניה מדו בוקר ואיפור פניה היפוש הקומדיקציה עם הזמן, עלתה האושר שבידיעה כי הוא היא קיימת, ומתוך האושר שבים ועולים בה היסורים, שהרי היא יודעת כלונה. אולם עצם המאבק מבטל את יכולתו של הזמן לח"גוג עליה נצחוננו.

הסיגנון
הצלחתו של בקט במחזותיו באה לו אף הודות לסגנונו המיוחד. מתוך מגד"ש מדגיש בצדק את שימוש של בקט בתבניות מיוחדות ובמושגים ובסמלים חדשים ההורגים מן ה"שיגרת. לאמיתו של דבר אין בקט משתמש במלצות, ולא במלים בע"ליות מטען רגשי רב. אוצר מלותיה של וויני הוא פעמיים בנאלי, אולם דווקא הודות לתוכנתו זו הן כבונות את החוויה החד פעמית, המבטאת את החידולו בן נלחם האדם. בקט בעצמו רואה באמנות המלה הכתובה מקור להתגברות על החידולו של לאחל המוות. לכל אורך המחזה מנ"סו וויני היחיד בקטעי שירה, ה"אמרים כבדרך אגב, מתוך אותה פעילות מתמדת של תנועות שיר"רתיות: "אור קדוש — (מצחצחת) — בוקע מן האופל — (מצחצחת) — יקוד של אור מתופח" (ע' 10). יש שבכורונה של וויני עלות רק מילים בודדות מתוך שיר ידוע, אך הודות לקצב המהדהד בקרבה היא משלימה את החסר במלים הכרות משמעות, ואין החסרון ניכר. "ההמשמה, "ההמשמה" (ע' 13), "אנא שכה נא, אל תזכורה... להם המשמו על פני המשמו על יטיל... אנא שכה נא... למה צער... ושחוק מינו... לכן גיל... וויני מסימת ודיקלומה ב"אומרה, כי הקלאסיקנים עוורים ל"אדם להעביר את היום.

אף המחזה מסתיים במלות של שיר מתוך "האלמנה העליוה", המושמע מפי וויני בליווי נעימתה של ליבת הנגינה, והפוחת במלים כה רבות משמעות בהבנת היחסים בין בני הזוג: "השאר נא / מה עוד רגע / עמדי" וגו' מכאן ניתן להסיק, כי בקט רואה בשירה, ובמלה האמנור תיה הכתובה פיצוי לבדידותו של האדם, ובכך נאמן הוא למורו ורבו ג'ימס ג'ויס.

סגנונו הייחודי של בקט נוצר אף הודות לחזרה הרימית של מש"ש טים, והאפקט הפיזי נובע אף מתוך ההפקות המפרידות בין המלים: "הפעמון... (פוגה) כמדקח"סכין... (גה) איזמל... (פוגה) אי אפשר להת"עלם ממנו... (פוגה) פעמים רבות... (פוגה)... אני אומרת, כי פעמים רבות אמרתי בליבי, התעלמתי ממנו.

וויני, התעלמי מן הפעמון, אל תשימי לב, רק ישיני והקצי, ישיני והקצי" צמי, לרצונך, פקחי את עינייך ור' עצמי, לרצונך, או כפי שנוח לך יותר. (פוגה) פקחי ועצמי את העיניי, וויני, פקחי ועצמי, תמיד כה. (פוגה) וגו'.

פעמים נוצר האפקט הפיזי רק מתוך ההוראות לבמאי כיצד עלון להדריך את השחקן, כשהודגש מר שם על תנועות נענות ותודות של הגיבור, והתנועות, בדומה להפקקות. מילות את האבסורד בקיומו של האדם: "וויני מניחה את הראי וה"מברשת, שולפת את הממחטה מן המהוך, מסירה את משקפיה ומצחצח צחת אותם, מרכיבה את משקפיה מחפשת את הזכוכית המגדלת, נר טלת את המברשת ומקפחת את ה"ידות. מניחה את המברשת, ותחבת שוב את הממחטה למהוך, מחפשת את הזכוכית, נוטלת את הזכוכית, מחפשת את המברשת, נוטלת את המברשת ובוזחת את הידית מבעד לזכוכית" (ע' 17).

בקט הזמן אמנם משפטים האירור ניים התרשעיים, כאשר וויני סר חסת את שארית משחת השניים היא אומרת: "וויילי מסמך... הולך ותם... לו יהי כן..." כלומר על דעת הקורא עולה המחשבה שלא רק המשחה הולכת ותמה, כי אם גם הייה של וויני כלים.

מן הראוי לציין שאף על פי שהזמן שלישי ב"מצפים לגורו" הוא שעת תרמוזים, הרי האופק שומע ונעשה חיוור, הרי החיובות שומע חן מן האירור הכיובי וכן מן האירור הנוגעי, וכליתו של הראשון עשירה יותר וכליתו שגרתית.

ה"היחוס של סניפוס" מאת אל בר קאמי בתרגומה של חלית מור"י תמור ב"עכשו" 17-18.

ה"הרמז המודרני" מאת מתי מגד, הוצאה עם הספר שם הפק"י ב"בן האימה לאבסורד" (התיאטרון ביטינו).

ציה בין וויני לבין שאוור על רקע המשיכה הגופנית. אולם עתה מאר"הר מדי. וויני מציינת בצער, כי הזוג שאוור היו האחרונים ממין האדם שעברו כאן.

אינאונתה של וויני להיחלץ מ"מצבה הסטאטי, למרות הכליון המ"איים עליה, מוצא את פתרונו בהתלבטות ומניית מן המצב, אם כי אין בה בהתעלמות זו מן השיכחה, ומ"כיעים לה בכך שיגרת הייה שהגה חלק אינטראקלי מאחדות המקום, וכן התעמדות המכניות של התעסקות בהפצים שונים המצויים לידה בתוך תיק הקניות. עם היותם של החפ"צים לגילם במהותם, ואפילו מסת"רים מבחינה ריאליסטית, שאמנם עלולים הם להימצא ברשותה של כל אשה, הרי מעניק להם בקט משמ"עות לחורגת מעבר לקיומם הדומם השכשווי. כשויני הוחצה על ש"פ"רת משהת השניים הריחה מ"יחה לחסות את השארית המועטה, ובכך רומז בקט, כי חייה מסתיימים הולמים בדומה למשחה עצמה. אף הולפתו נעזרתה היא צובעת שפתייה, "הולך ותם". על גבי ידי"ת המברשת חרותות המלים, המ"קבלות עתה משמעות אירונית: ב"אחריות מלאה. אוריגונאלי. טהור" יתר על כן, כפי וויני עולה לפע"ת כותבת זו רק הודות לעזרתה של הזכוכית המגדלת. לא"מור, במציאות אין שום דבר נראה מלאכותית נותנת אשליה זו. וויני מבחנת דרך הידית הצבעו"ת את העולם, ובכך הופכת ה"מברשתו בדומה לזכוכית המגדלת, למינוי רימזי המראה לאדם לא את המציאות כפי שהיא, כי אם מצמ"י אות כפי שמבקשים לראותה. אל סוג זה של סמל ניתן להוסיף אף את משקפיה של וויני. בעזרת המ"מ"ח"ה המשמשת לניגוב המשק"פים, העיניים וידית המברשת, מב"ל בקט לרמוז על נכונותה של ה"גיבורה לשוב אל ימי עזריה לא רק בכורונותיה, כי אם גם על ידי מחיקת אבק השנים והעמדת פנים מהשנים הטובות טרם חלפו. אולם לשוא: התוכנת נשארת מחוקה. כשם שהעבר אף הוא נותר מחוק. הסוכך, בנוסף למשמעותו הפ"רומזאית המוענקת לו, מסמל ב"ימים טובים" את יכולת ההגנה ש"בידי האדם. ההגנה נובעת הן ממ"הות תפקודו של הסוכך והן ממל"אכת הפחיתו והסגירה, שהרי עצם השיגרה מביאה לאי-כניעה: "אני שהייתי כולה (מרימה את הסוכך) — נף, אני נכחה שיכולה הייתי... לך" וכן את זה עכשיו (מתחילה לפרוש את הסוכך. הדברים הבאים נאמרים על הקשויים המכניים). כל הזמן מניחה — מריפה — מפחד שתרימי בטרם עת — והיום חולף — כמעט חולף — מבלי שהרמת — בכלל" (ע' 33). האקדח, אף על פי שאין לו שימוש ממשי, הרי עצם נוכחותו משרה על המקום אוורה של מתח, המגה רק במערכת הש"נייה, עת גם ידיה של וויני כבולות. כי אכן, אין האדם ממחר לשלוח ידו בנפשו. הוא ממשיך לדשדש באותו מקום, ובאותה ביצת היים כדברי אסטראגון ב"מצפים לגורו": "כל חיי זהלתי בבוק". אמנם פעמים מבקשים גיבוריו של בקט כי המוות יבוא, כגון וויני בכנותיה לקראת בוא הליל, או האשה הראשונה ב"הקומדיה": "דממה אחשכה היה כל שביקשתי" ואף על פי כן ממשי"כים כולם להתקיים, ולהיאבק בתוך המקום בו הם כבולים. על כן מקום קיומם של הגיבורים, הריחו הופך דומה יותר לגיהנום, הריחו הופך למקשה מעט משום קידוש החיים שבו, והודות למאבק הטראגי-גרו"סקי של הגיבורים הנידונים לכ"שלו.

אחדות המקום

אחדות המקום מושגת ב"ימים טובים" הודות לתפאורה הסטאטי, המסמלת את העולם הדומם, הבלתי משתנה. אף על פי שהתפאורה נח"אית ריאליסטית, הרי יש בה מן האפקטים הסוריאליסטיים הן בתאו"רה והן בהדגשת ה"סימטריה ככל האפשר". הגוף מהווה משטח של דשא חרוך, מדרונות מלפנים ומ"שני צדי התלולית. מאחור בד"תפאורה ראוותני, רומז על תוואי"רצוף של קווי המישור והרקיע ה"קרבים זה לזה... נמצאו מבקרים" שטענו, כי בקט מבקש על ידי תפ"אורה מעין זו ליצור את האפקט שהעולם הוא מת בדיוק כמו בני אדם, ודומני, ששעות בידם. כי בקט ביקש להדגיש עד כדי קיצונית את ההרמוניה השרויה בטבע כשהאדם בקיומו ובמאכאוביו, מסיל בו את ה"דיסהרמוניה. הניגוד התפאורה טט"טית זו הנו קיומה של וויני, הקבו"רז באדמה עד מתניה. מילות החי"ר של ה"הזעם, מילות התקווה והיאוש — עומדות כנגד אדישותו של הטבע הפועל בזמן הנצח והורס את האשליה שמשעה עתיד להשת"נות לטובה. על כן באה אחדות ה"מקום לשרת את הבלטת הטראגיות בקיומו של האדם.

אחדות הזמן

שתי המערכות מתן מורכב הם זהה נפתחות בשעות הבוקר ומס"עלה

עתה הוא גילגול של שאוור מותו ה"מודע. ויקר קיומן עתה בשינה: "מצדה הימני, מאחור, מוסתר על ידי התלולית שוכב על הקרקע ויר"ל, ישן" (ע' 7). הוא מתעורר מדי פעם, רק לפי דרישתה של וויני, המבקשת להיווכח, כי אכן קיים עדיין יצור בעולם המאזין לה, ואפשר שהיענותו להפצרותיה ה"ב"ה לא לבטיו על ידי הרמת יד, אינה בתחום הריאלי, כי אם בדמיונה של וויני, כדרך שאדוקים באמנותם מאמינים בהתגלותו של קדוש וב"התרחשות הנס. בניגוד לוויני אין כוה המשיכה של כדור הארץ חל על וויילי. היא מודיעה פליאתה על כך: "האם אינך מוכרח להיאחו לפעמים במשהו וויילי?" (ע' 32). הוא אינו חש כמותה, ככוח נעלם השואב למרומים, שהרי באופן אי"רוני הוא בעצמו האלוהים. הוא ב"עצמו אף בוהל לו את הזמן המת"אים להתגלות בפני וויני ובפני ה"קתל.

אחדות העלילה

במרכז העלילה עומדת וויני, אשה כבת המישים, הנכמת על הבימה, ונראית לעין הצופים במשך ההגנה כולה, כשחקל מגופה קבור באדמה, לידה, אך מאחוריה, מבלי שהיא תוכל לראותה, נמצא וויילי בעלה, ותקונולקט מתמנה, כביכול, בס"ת רון השאלה: האם יענה וויילי להס"צרותה של אשתו ויראה סימנים שהוא מאזין לה אשתו שאף יבוא ויתגלה בפניה, ובכך תבוא וויני על סיפוקה המלא. וויני מצפה, ותוך כך נעלמה בין האמנה ליאוש, חוזר חלילה, ולא בכדי מנסחים מבקרים את הדילמה של גיבורי בקט: "לח"כוח או לחכות?"

בצפיה זו בא לביטוי קיצוני האב"סורד בקיומו של האדם ובדידותו הנוראה. בקט מבקש להציג בפנינו את נכונותו של האדם להרוג של ידיות, המונולוגים הממושכים של הגיבורה ותנועותיה השגרתיות מוכניות מחפים, בעצם, על אי יכול"ת לחזון מבידותה. וויני מחפשת קשר עם העולם, לניכה למצוא אותו עם האדם הקרוב לניכה ביותר עם וויילי בעלה, והנה מסתבר שאין היא מצליחה לקשר עמו שיהא, היא ממשיכה לחיות בעולמה הסגור של זכרונות נעורים, שהוא חוזר וקורא בעתון את המודעה שתוכה עומד כסתייה למצבו: "דרוש נרע מוכ"ש", "הדגמנות לצעיר ורזי" (ע' 15-16); וכל עצמו אינו אלא זקן בעל מום ומגוון מחצה, אינו מסוגל לבצע מספר תנועות מובלג; כגון: זחילה אל המאורה, קריאת אותה מ"דעה בעתון, הרמת אביזרים ה"ב"ים מדידה של וויני, כאמור, נשאר הקשר בין וויני לבין וויילי רופף, אף כי קשרם מעגן בכורונ"ת משותפים, ביום המאושר בחייה, עת ביקש ידה.

זכרונותיה של וויני, הנשמעים למקוטעים, בסגנונו של ז'וזף ה"תודעה, משמשים אף הם מפלס מפני הבד"י דות, היא זוכרת את מר צ'ארלס האנטר הכומר של ריכו יישה, ואת מר ג'ונסטון בעל השפס צה"ב, שזוכתה מפיל לנשיקה הראשונה בשפת התיקודים. היא מנסה לשוב אל עברה עד לימי היותה, ברח"אמה, בדרך של השילכת פחידה ה"ח לומותיה על הילדה מילדרה.

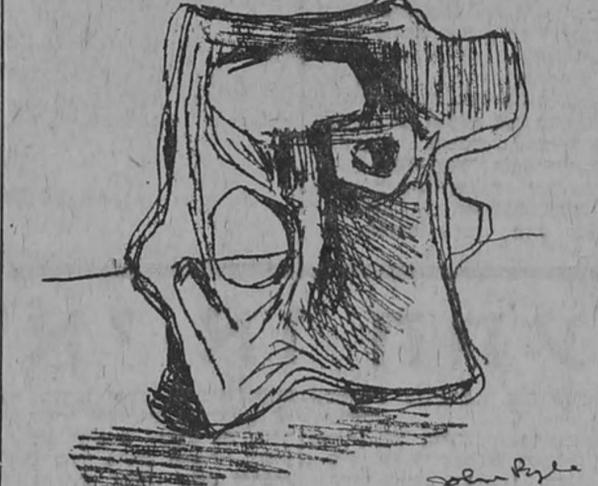
אולם הקשר עם בכורונות, והנסיגן להעביל את הזמן בתוך תנועת"מוכניות של איפור הפנים, שיוף הצפורניים וכיו"ב, אינם מניחים את דעתה, היא דוקקה לנפש נוספת, אשר בעצם נוכחותה גושרה קיומה היא, לאכן, וויילי למשע מדיום זה.

היא אומרת: "רק לדעת שלהלכה יכול אלה לשמוע אותי גם אם למע"שה אינך שומע" (ע' 25), וכשוילי מצטרף לזמרתה של ליבת הנגינה שפרץ קצר של שירה נחרת, היא אומרת: "הו, על יום עוד ייאמר היה יום טוב" (ע' 37).

בנות המחזה סביב העלילה, שלפ"ד מניח וויני להיאחו בקיומו של וויילי יש בן לכאורה מרד של האדם המורד כנגד האמונה הדתית, שהרי הדת מטילה לבטוח באלוהים ולמצ"ל נ"חומיו בחיקו, ואילו הפניה אל וויילי קשורה בחיים הנשמיים, "בנ" עם העצבות שלאחר חזרונות מיני אינטימית". היא אף שואלת אותי אם היתה חשוקה בעיניו אי פעם, אולם אם נתבונן מקרוב בוויילי בתפקידו על הבמה ובדרך התגלותו נמצא שקט צועד פסיכה נוספת מבלי מחוזה, "מצפים לגורו", כא מקבל וויילי את המשמעות של ג'וד"לוי ציפור לשווא וולאדמיר ואסטרא"גון, וכך אולי אף נגילה את המשמעות האירונית שבשמות ש"גיבורים: "וויני שפירושו ניצחון ונצחונה מנגלה בהפועתו של וויילי בסוף המחזה. "וויילי" שפירושו הגיבור והוא אינו אלא אותו אלהים הגיבור הכל יכיל, שבאגדות ובתפילות.

וויני לכאורה בורחת מן האמונה בלעגה לזקן הזה, החיב לבבוש את תחתיו כד"ר לא לקבל כ"כ שיש (ע' 12). ואף על-פי-כן אין היא יכולה להתקיים בלעדיו, שהרי בלעדיו נותרת חל בהדידות המחי"לית שפירושה מוות. לאכן, הופך וויילי במחזהו של בקט אל ה"ים רמזים לחיותו וצופים אנו במהה מקומות במחזה: אף על פי שוויילי רק בן שישים, מדידת אף את מראה שערו הלבן, המעיד על זקנותה ה"מופגת: "שפם ארוך מאוד, סוכך, לבן". הוא משמך, ומשוחק לה"קיים לנצח למרות חולשתו הגופנית (וחל על ארבעת גפיו), אף אחרי שוויני תכוסה כולו בעפר.

אלוהותו של וויילי הוא אלוהותו של הזנצרי, שנתגלמה לו לפי האמונה הנוצרית, אדם ואל, וכמו שגונו של ישו מסומל בדם פציעו וכן גם, קצה שמת ראשו של וויילי, ובה מטרוממת ונראית מעל למדרון" (ע' 14). יתר על כן, בדומה לישו אף וויילי סבל מחגרת ידם של בני אדם ע"י כד"ך, שביקש לעזוב את חיי העולם הזה על ידי התאב"דות באקדה הבקאונגני: "זוכר את כ"ראוני, וויילי? (פוגה) זוכר אתך היית מספירי ב"לקחת אותו ממך? קחי את זה, וויני, קחי את זה, לפני שאשים בו קץ לחי"צרותי" (ע' 31). והלא אף ישו בחר במותו מתוך רצונו החופשי, אף על פי שוויילי לא מת בפועל, הרי קיומו

אך בביטחה, כלומר, הסטאטיות ה"קיצונית בתפאורה היא שמקנה ל"מחזה את המימד הסוריאליסטי ה"מבהיל, תוך הבלטת הבדידות הא"יזמה, והדגשת אינאונותו של האדם בעולמו. הסטאטיות הנו לייטמוטיב במחזותיו של בקט: ב"מצפים לגורו" נפגשים אסטראגון וולאד"מיר תמיד באותו מקום בציפיותם לגורו, שלעולם לא יבוא, ב"סוף המשחק" שוכנים נג ונאל בסוף אשפה ואילו האם הנה כבולה ל"כיסא, ב"מורפ" מדומה הדרו של מורפי כלכות בו נתון הגיבור, ב"ללא שם" חש עצמו הגיבור המ"ספר, תקוע במקום ואילו בהק"י מדיה" מציגה שלושת פתחים של גיבורי המחזה מתוך פתחיהם של שלושה כדים.

קבורתה של וויני עד מתניה מב"ליטה עד אימה את האבסורד בס"פעילות המינית של האדם, אותה פעילות שיש בה רגעים של נצח. בהוראותיו לבמאי מפרט בקט את חלק גופה העליון של וויני, תר"הדגשת גילה, וויני, האשה בת ה"המישים, אשר מבחינת ימי שנותיה הגיעה כמעט לסיום תיפקודה מא"מה, מתוארת כבעלת הופעה מ"שכת עדיין: "קשומרת היטב, בלונ"דינית אף אקטר, שמוננה, ורועה"ותחיים ערומה. משותף עמוק"זזה שופע, ענק פנונים", וויני זר"כרת בהנאה את מר שאוור והעיר"ל על חשבון מצבה האבסורד, הערות שלא היו נעדרות משיכה גופנית: "תקועה לה עד הדרים"שם בפרק על סמואל בקט.

באדמה המחרובנת" הייתה מחלץ אותה כנצבעת וד", האם היה לובשה משו למטה? בקט מרמז, כי אפשר שהיה נוצרת קומוניק"Four play-wrights and postscript by David I. Grossvogel

שילוב הניגודים בין מה שאו"מרת וויני לבין מצבה מביאים את הדברים לכדי גיוססקיות אב"סודית מהריתה, עם פתיחת המח"צה, לאחר שהצופה מוכה בהלם מ"מבה של הגיבורה הקבולה בתוך התלולית החרוכה, שפתחת וויני ס"ה"אומרת שבהחה, "עוד יום אלו"ה"ההדגשות שלי — ש. ג.), ומזדה את עצמה לאחיה התפילה" (שאף בה מודגשת האירוניה, ה"ח"חילי את יומך, וויני, והוא אמנם מתחילה באותן פעולות שיגרתיות של צנחון שיניים, ואיפור פנים, כאילו יום רגיל הוא בחיי האדם, ודומה הדבר אף בשם המחזה עצמו "ימים טובים", שאם תרצה תמצא "ימים טובים" לחיוב קיומו של האדם, שהרי אף בתנאי חיים אלו קיימים רגעים טובים (אך לעולם אין ימים טובים). כגון רגיע הוכיר"נות, רגיע מציאת הקומדיקציה אל הוולת, רגיעי ידעת התודעה שאתה קיים, ואפייך גיטע עולה המשמעות האירונית בעיון העובדה שמיים טר"ביום הם אלה שבהם חני האדם בשר"הגרוטסקית בעצם מתעצמת כאשר חת המערכת השנייה, עת וויני הק"בורה באדמה על צווארה פותחת במלים: "ברוך תהי, האור הק"דוש", ואפשר לומר שוויני דוברת ומבדחת — הרי היא קיימת, אכן, עולה בידי בקט להעניק משמעות של חיים מלים בערטילאותן, ל"מלים המשמעות בקצב משלך, ללא חציצה, אף כי האדם הוא המשמי"עו, והקיצוניות שבהן מבטאת ב"משמיעה וויני כמברה אודות מילדרד: (וויני משמיעה צריחה פתאומית דחה) — צריחה וצריחה — (וויני צורחת פעמיים) — צריחה וצריחה וצריחה וצריחה!" (ע' 56).

אין ספק, שאם יכול הקורא העב"רי לעמוד על דקויות אלו בסגנונו של בקט, הרי זה במידה רבה הו"דות לתרגומו המשובח של מתי מגד אף ניכרת מלאכתו הנאה של ד"ר פיצרז בעיצוב האות והצורה החיצונית של הספר, ועל זאת תבו"ר הוצאת תרשי.